

AZ HARMADIC NAPON

VALO VETELKEDES, MIND SZENT HA-
uánac 22. napián.

DAVID FERENTZ. Könyörögiünc az világosságnac Attyánac, Hogy onnét fellyül mennyei erőuel öltesztessen fel, Az igaz értelemnec és itéletnec lelkét adia meg münékünc, Hogy az ő szent igasságát köuethessüc, és az ő szent tanyituáni lehessünc, és mindenekben a mü mennyei szen¹⁾ Attyánckat duczöithessüc: Mi Attyánc, ki vagy etc.

MELIVS PETER. Mü is könyörgünc a kegyelmes Istenec, Hogy a Christusért halgasson meg minket, Es adia münékünc az ő szent Lelket, mellyel világosiczon meg az ő esmeretire, Es az ő szent igeiét tegye széné és lélecké, Hogy a mi igaz és Istené épülhessen, A mi kedig hamis, romollyon el. Mü Atyánc etc.

DAVID FERENTZ, Tegnap Balint wram, a münémü magyarázatot töttem vala az első születetnec igeiéről, mellyel Pál Apastol a meg feszült Christust neuezi, neminémü kötező beszéddel akara meg rontani. Azoknac pedig a Sommaia ez:

Valamikor egy igénc az irásban külen külen iedzéssi vadnac, és semmi meg határozássa ige melléie nem vetetic, Szükség, hogy aszt az igét az ő első iedzéssében vegyüc és érczüc. De semmi meg határozó ige nem vetetic itt az ige mellé, Minden teremtet állatoknac első születete. Ezokaért szükség. Hogy az első, és leg fellyebb valo iedzéssében vétesséc az az ige.

¹⁾ Szent.

Itt Petrus Melius a beszédet közben szakasztá, és a keresztyén gyülekezetet, és mind ő felséged¹⁾ inte az ő beszédnek meg halgatássára, Illy szóval:

Minden ember meg érceze, Hogy nem azért gyültünc ide, hogy czodálkozunc, Hanem hogy az Istenec tisztességét, és a Christusnac Istenségét óltalmazzuc. Ennec kedig a fő gondia Felségedre néz, Es eszt kéuánya az Wr Isten Felségedtől, Hogy az ő dűczeségét felséged meg óltalmazza, és aszt semmiképpen ne hadiad meg gyalásztatni. Touábba, Hogy az Istenec igasságának óltalmazásából felségednek is hire neue öröcké meg maradhasson, és öregbülhessen. Holot kedig ez nem leszen, Öröcké valo gyalázat és szidalom köuetközic. Mert az iámbor és keresztyén feiedelmece, kic az Istenec tisztességét meg óltalmaztat, hirec neuec meg maradot. Az Istenteleneknek kedig neuec meg szégyenült.

Te kedig, Ki az egész Keresztyénséget meg haborrítad, gondold meg, Hogy a botránkozásnac köuéről szöllunc, Mellyet miért hogy meg vetettél, Meg rondt, Ha eszedbe nem veszed magadat. Lelki pásztor löuén, meg gondollyad, Hogy szamot kel adnod. Ha tudatlanságból müuelted e kedig, Téry meg immár. Ha kedig vakmerőségből, és tisztesség kiuanásból, Az Wr Isten ronczon és szégyenütsen meg.

A FELSEGES KIRALY etc. En is azon könyörgec az Wr Istenec, Valaki érti az igazságot, Es külső haszonért és tisztességért el titkollya. Az hatalmas Wr Isten roncza és szégyenicze meg, és meg ne kegyelmezen nekie.

DAVID FERENTZ, Miért hogy mind ketten teremtésről szöllunc, Aszt akarom tudni tölled, Balint wram, Mellyic teremtést, Az elsőte, auagy a masikat mondod nagyobnac lönni?

¹⁾ Felségét.

HELLOPEVS BALINT. Mikor a teremtésnek az ő Igéie egyedül vettetic, Mondom, hogy az első teremtésről kel értenünc, Mint itt szent Pál Apastolnac mondasában, Minden teremtet állatoknac, első születte, Az első teremtésről vétetic.

DAVID FERENTZ. Fellyeb valo iedzése a teremtésnek, a masodic teremtés. Mert amaz meg romlot, Ez pedig lélekben el kezdetett és testben el is végesztetic: De ez had iáron etc, tériünc a dologra.

En tagadom aszt, Hogy semmi meg hatarazo ige nem vetetett volna ide Pál Apastoltol, Es hogy ez az ige, Minden teremtet állatoknál első születte, az első teremtésről, és nem a masodikrol magyarasztatnéc. Hogy kedig a masodic teremtésről szollyon, nyiluán meg bizonyitatic.

Leg előszer, A Christust lelki orszagauaal egyetembe magyarazza meg. Az ő országában ő első születet, Melly lelket az Attya Isten önekie adot. Minémü a király, olyan az ország. De minémü az ország, olyan az országban az első szület.

Touábba, Ő benne vadnac mindenec teremtuén, mennyben és földén. Ez igékben két képpen valo meghatározás vagyon, Melly meg mutattya, Hogy a masodic teremtésről kellyen értenünc. Első: Mert aszt mondia pál Apastol erről a teremtésről, Ő általa vadnac teremtuén. Amaz elsőről aszt mondia szent Daud, az ő Soltár énekében, 33: ő monda, és löttene, ő paranczolta, és teremtettenec. Az első teremtésről aszt mondia az irás: ő teremttötte. A masodikrol: ő benne vadnac teremttöttuén. Masod. Az első teremtésben az irás aszt mondia az Attya Istenről: Czac én egyedül, Es senki én velem: En teremttöttem, En csináltam mennyet és földet. A maso-

dikrol ott e helylyen: ő benne vadnac teremtetuén: Az az, Amott az Attya mindeneket egyedül teremtet: Imit a másic teremtésben, az Attya mindeneket a Christus által.

Harmad meg valasztás. Az első teremtésről az irás aszt mondia: Teremtötte mennyet és földet. Masodikrol, Kic mennyben és földben vadnac.

Negyed, Pál Apastol, az ő igeinec igaz magyara-zoia, Eph. 1. aszt mondia, Hogy ez e teremtés, melly a Christus által lött, Hogy az üdönc be tellyessitessében lött. Amaz kedig az első teremtés, ez világnac kedetiben.¹⁾

Ötödic, Pál Apastol meg magyarázza a köuetközendő igékben, Miczoda értelemmel mondia, Hogy a Christusbán vadnac mindenec teremtetuén. Mert ez igéket vtánna veti: Mindenec, kic mennyben és földben vadnac, az ő vére nec általa vadnac megbékéltötuén.

HELLOPEVS BALINT. Aszt mondod, Hogy Pál Apastol meg határozza a teremtés nec igeiét, Miért hogy a Christus nac lelki orszagát iria meg. Lássa minden ember, Ha igasság ez. En a Christus nac országáról szolloc: Ezokaért nem szolloc a teremtésről.

DAVID FERENTZ. Igasságnac beszéde ez: Pál Apastol a Christus nac lelki orszagát iria meg, és abban valo czeleködetit. Ezokaért ebben, a lelki országban a Christus első születet. A minémü király, Ollyan orszaga vagon. Az ő országában pedig első született.

HELLOPEVS BALINT. Aszt kérdem: Ha Pál Apastol czac az ő országáról szollé Auagy szöméllyéről is?

DAVID FERENTZ. Nem czac országáról, Hanem szöméllyéről is. A Christus lelki király: Azért, Lelki állapotknac teremtoie: 1. Cor. 15: A masodic Adam (vgy mond) meg eleuenitö lélekre adatot: Ioh. 6, kedig, Az igéket, mellyeket én mondoc, lélec és élet.

¹⁾ Kezdetiben.

HELLOPEVS BALINT. Az Attya Isten Lelki király: Ezokaért, Czac az lelki állatoknac teremtoie. Lássad czac, mint köuetközic.

DAVID FERENTZ. Az Attya Isten nem czac lelki király, mint a Christus, Hanem minden külső teremtot állatoknac teremtoie és wia. Pál Apastol aszt mondia: Hogy a Christus minden teremtet állatoknac első születe: Nem mondia aszt, Hogy minden állatokat ő teremtet. Pál Apastol aszt mondia, Hogy az Attya ő általa teremtotte: Nem aszt mondia, Hogy ő teremtet mindeneket.

HELLOPEVS BALINT. Aszt mondád, Hogy teremtottenec, Nem teremtet: En kedig aszt bizonyitom, Hogy teremtet. De előszer eszt kérdem: Ha ielen vólt a Christus, Mikoron mindenec teremtottenec?

DAVID FERENTZ. A minémü teremtésről Pál Apastol szól, Abban a teremtésben ielen vólt. De tenéked előszer meg kel vala rontanod aszt, Hogy Pál Apastol itt nem a másodic teremtésről szól: Mellyet én bőségessen meg bizonyítottam. Pál Apastol irásiban, 1. Cor. 8: Eph. 4, meg valaszttya: aszt mondia: Egy Attya Isten, honnét mindenec vadnac: Egy Wr Iesus Christus, Ki által mindenec vadnac.

HELLOPEVS BALINT. Aszt mondád, Hogy kitől mindenec vadnac, Hogy az Attyára néz. Ki által kedig, Hogy az Fiura néz. Pál Apastol, Rom. 11: mind Kitől, mind ki által, és mellyben, mind a három cickelt az Attyanac tulaydonyittyá. Ezokaért is ez cickelec, Kiből, és ki által, meg nem valasztattyác a Fiut az Attyától.

DAVID FERENTZ. Az Attyától vadnac mindenec, mint egy kutfőből. Ezokaért, Mind Kitől, Es mind Ki által, Es Kiben az Attyánac tulaydonyittyác az első teremtetést. De e másodic teremtésben, a Ki által, a Chris-

tusra néz: Mert az Attya Isten ő általa építet fel mindeneket.

HELLOPEVS BALINT. Mint két helyen meg vagy, A ki által. Ezokaért az ige, Ki által, Meg nem választja a két teremtetést, Hanem inkább egybe szerkeszteti.

DAVID FERENTZ. Egybe nem szerkeszteti, Sőt inkább meg választja: Mert az Attya Istenec mindeneket tulajdonit egyedül az első teremtésben. A Christusnak kedig, Hogy ő általa vadnac mindenec, A masodic töremtésben vgyan azért helyén maraduán, Hogy az Attya legyen, Mellyből, Ki által, és kiben mindenec vadnac.

HELLOPEVS BALINT. A Christus által vadnac mindenec teremtetuén. Elő számlállya kedig, az Mindeneket: Tudni illic, Az külen külen féle Angyalokat. Az Angyaloc kedig, nem teremtettenec wyonnan: Ezokaért ez a teremtés czac az első teremtésről, és nem az masodikról vétetic.

DAVID FERENTZ. Hogy nem az első teremtésről, hanem a masodikrol vétetessenec ez igéc, Pál Apastol, az ő igének igaz magyarazoia meg mutattya: Ő benne vadnac meg békéltötuén mindenec, az ő kereszténece vére által, mellyec mennyben és földén vadnac. A Sidoknac irt Leuelénece, 9, részében így szol: A menyeiece is meg békéltettenec az ő véreneece általa. Az Ephesusbelieknece irt Leuelénece első részében, nyilúan mondia, Hogy az üdönece betelleyessitéssében mindeneket, mennyen és földén fel épitet.

HELLOPEVS BALINT, Pál Apastol azt mondia, Hogy az Angyaloc ő általa vadnac teremtetuén: De az Angyaloc wyonnan nem teremtettenec, Mert el sem este-nec, Hogy kedig Ephes. 1: mondatic, Hogy menyeieket

és földieket fel építet, Auagy inkább azon egy főre hozot, A két féle Istenec gyülekezetről kel értenünc: Egyic, Ki mennyben wralkodic, A másic, ki még itt e földön vagyon, Melly meg bekéltötet, és azon üduességre és bodogságra készítetet, a Christus által. Mert minde nek nec feie a Christus. Ezért bizonyittya a Sidoknac irt Leuele, Mikoron aszt mondia, Hogy minállunc nélkül azoc meg nem tekélltet nec: Heb. 11.

DAVID FERENTZ. Pál Apastol, a Colossabeliek nec irt Leuelé nec másodic részében aszt mondia, Hogy a Christus az Angyaloknac feie: Tehat szükelköttene c a Christusnac iotéteménye nélkül, és nézet ő reaioc a Christusnac halála.

HELLOPEVS BALINT. Aszt iegyézétec fel, Hogy meg nem bizonyithatta, Hogy az Angyaloc, a Christus által wyonnan teremttötenec.

DAVID FERENTZ. Iegyézétec fel eszt is, Hogy ö k is meg nem bizonyithattác, Hogy teremto Angyal Isten legyen. Aszt is, Hogy Erdélben el állottac egyszer az egy Allat melől, és az három szömély melől: Most im már esmet elő vettéc. Harmadszor, Hogy eszt is most wyonnan találtác, mellyel eckedig nem éltec, Tudni illic, az egy Istenségben, három külembező tulaidonságoc legyenec. Negyedszer, Hogy az egy Isten legyen az Attya, a Fiu és szent Lélec: Es hogy ezec közzül egyet sem bizonyithattanac meg a szent írásból.

HELLOPEVS BALINT. Iriác fel bator: De könyen ki vakarhattyuc. Mert mü az egy állatot, és három szömélyt el nem hattuc. A mü Istenünc egy, De az nem czac az egy Attya: Hanem ez e három: Attya, Fiu, és szent Lélec.

Aszt mondád kedig, Hogy az Angyaloc is a Chris-

tus által fel építettene. Az Angyaloc el nem estene. Ezokaért, Fel nem építettene.

DAVID FERENTZ. Az a fel építés, nem egéb, Hanem az embereckel valo meg békéltetés, és tekéletes igasságnac meg adássa. Mert ellenközés volt az Angyaloc közet, és az emberec közet, miképpen, Gen. 3: részéből nyiluan vagyon, Hogy a Cherubim Angyal, tüzes fegyuerrel meg rekesztötte a Paradiczomnac vtát. Pál Apastol penig nyiluan valo képpen mondia, Hogy az Euangeliomnac predicállássa, Es a Christusnac iotétemé-nye néz az Angyalokra is, Eph. 3: Hogy az a bölcze-ség az Angyaloknac is meg ielentöttet: 1. Tim. 3. Hogy azoknac is predicáltattot, lásd meg, 1. Corinth. 3. 1. Pet. 1. Ez az oka, Miért az Angyaloc örülne, és örem-mel hirdetic a mü Wrunc Iesus Christusnac születését, Luc. 2.

HELLOPEVS BALINT. Aszt mondád, Hogy őma-gánac békéltötte meg, Nem az Attya Istenne. En ke-dig nyiluan meg bizonyitom, Ephes. 2: Hogy az Attya Istenne békéltötte meg.

DAVID FERENTZ. Itt e helyyen Pál Apastol aszt nem mondia, Hanem, Hogy önönkösztec békéltötte meg. De az én ellenem ninczen, Es könyen, ió akarattal meg engedhettem, Hogy mind az Attyanac, mind kedig őma-gánac meg békéltötte. Miképpen békéltötte meg az An-gyalokat, Az irás eszt meg nem mondia, Es erről nem szükség tusakodnunc, Miért hogy irás ninczen felölle. Elég minékünc, Hogy az irás aszt meg mondia, Hogy ő benne is vétec és gáncz találtatot,

HELLOPEVS BALINT. Aszt mondia, Hogy mikép-pen békéltettene meg az Angyaloc az Istennel, Hogy nem tudia. Erről Protestalloc. Touábba Iobnac irássából

vöt bizoságnac magyarázzattyára megyec. Öszue hasonlítás képpen vetetic és mondatic, Hogy még az Angyalokban is találtatic gáncz. Mert hogy ha az ő tekéletes igasságára tekéntünc, olly tekéletes igasság nem találtatic az Angyalokban: Mint ha a bársont a szürrel öszue hasonlitanac, Külemség mutatic a bársony és a szür közet. Modus potentialis vagyon az Patriarchánac beszédében.

DAVID FERENTZ, Annac az Istenec tekéletes igasságánac eleget tött a Christus.

HELLOPEVS BALINT. Eleget tött, De nem az Angyaloc ért, Hanem mü éröttünc.

DAVID FERENTZ. Miért mondia hát az irás, Hogy az Angyaloc be borult ortzauual nésztenec az ó testamentomban az Istenec ortzaiára, Es aszt a tekeletes igasságnac fényességet el nem szenuedhettéc. Most kedig az wy testamentomban a kisdet gyermekökneec angyali mindenkor láttýác az Attyánac ortzaiát. Arra az meg tellettett igasságra akart a Christus minket vinni. Igaz hát, Hogy az mennyeiec, és földdiec ő általa meg békéltötenec.

HELTAI GASPÁR. Io wraim, és szerelmes attyámfiái, Mit használtoc efféle versengéssel? Iob volna irás szerént meg bizonyitanatoc, Hogy a mü Wrunc Christus Iesus az első világnac teremtoie legyen, Hogy nem mint erről vetélködnétec, Miképpen békéltötenec meg az Angyaloc az Istennel: Mert a volna a fő és szükséges dolog.

HELLOPEVS BALINT, Szerető apám, Kérlec ülle¹⁾: Légy veszteg io apám.

DAVID FERENTZ. Miképpen ha az ember öszue hasonlítatic az Istennel, bünben találtatic, Azonképpen az Angyaloc is. Miképpen az emberektől el nem vétetic, a Christusnac io téteméuye: Azonképpen az

¹⁾ Ül j le.

az Angyaloktól is. Mert nyiluan mondia Pál Apastol, 1, Tim. 3 hogy az Angyaloknac ielentetött meg, Es az Angyaloc örültenec egy bünes emberen, ki penitenciat tart.

HELLOPEVS BALINT. Az Angyaloc azért örülte-
nec és örülne, Mert tudiac, Hogy az hiuec azon egy
öremre és bodogságra ő vélec egyetemben vadnac valasz-
tatuán.

DAVID FERENTZ. Nem czac azért, Hogy egy bo-
dogságra vagyunc vélec valasztatuán, Hanem, Hogy ő
reaioc is néz, a Christus halalánac, és vére nec kiontás-
sanac io téteménye, Vgy mint az ő feié nec tagiaira: De
ez had iá rion. Bizonyicz meg, Hogy a Christus az első
világnac teremőie.

A FELSEGES KIRALY etc. Eszt kéuányác tölle-
tec, Hogy Isten nec nyiluan valo igeiéből meg bizonyitsa-
toc, Hogy a Christus az első világnac teremőie legyen,
és nem köuetközéssekből.

HELLOPEVS BALINT. Meg bizonyittyuc, Hogy a
Christus az első világnac legyen teremőie. Mert Ieremi-
ásnac 10: részében ez vagyon irua: Elueszzenec az Is-
tenec a földről, kic az mennyet és földet nem teremtet-
tec. De el nem vész a Christus: Ezokaért, Mennynec és
föld nec teremőie a Christus.

DAVID FERENTZ. A betüben nyiluan vagyon, Ki-
ről szollyon a Propheta. Mert meg tanyittyu az Izrael
népét, Mikor a poganoc az ő Istenek nec tiszteletire in-
gerlic őket, Mit felellyenec őnekiec az ő nyelueken, Tudni
illic, Hogy azoc az Istenec el veszzenec, kic nem te-
remtettéc a mennyet, és a földet. Ez semmiképpen a
Christusra nem illic: Mert az wy föld nec és égek nec te-
remteié nec lönni meg bizonyitatic, Mint Isaiasnac 51:
részéből nyiluan vagyon: Az én igémet a te szaiadban

helyhesztetem, Hogy plantáallyad az egeket, és fondáallyad a földet. Mondiad Sionnac: En népem vagy te. Ezokaért olyan teremtő a Christus, mint az ő Attya rendelte őtet, és a minemüeket ő általa az Attya teremteni akart.

HELLOPEVS BALINT. Aszt kérdem, Ha az első vilagot teremtötte a Christus?

DAVID FERENTZ. Nem teremtötte.

HELLOPEVS BALINT. Ezokaért Ieremiasnac mondássa a te feleletödet meg hamissittyá.

DAVID FERENTZ. Nem hamissittyá. Oluasác el a betüt. Az Baluányockrol szol, Nem a Christusról.

HELLOPEVS BALINT. Eszt kérdem, Miért született a Christus a szüztől?

DAVID FERENTZ. Az első igéretec meg magyarázzác, Tudni illic, Hogy az kégyonac a feiét meg rontana, Es öröcké valo áldomást hozna.

HELLOPEVS BALINT Igaz. Mert eszt az Istenec igéie mondia. Hogy ha kedig a mü üduességünkért születet: De ha czac ezért született: Köuetközic, Hogy inkább szeretet minket, Hogy nem mint a Christust. De az hamis, hogy minket inkább szeteret¹⁾ volna, hogy nem mint a Christust. Mert, Egyes. 1: vgy vagyon irua: Keduében von minket, az ő szerelmes Fiaban.

DAVID FERENTZ, Nem köuetközic. Mert e kettő nem ellenközic egy mással: Szerettet minket: Es, Szerettett az ő Fiaban. Mert az az ő mü hozzanc valo szereteti, az Attya Istenben mutatatic meg. Annac kedig az ő szeretetynec ki ielentésse és meg mutatássa, az ő Fiaban mutatattott meg, és meg bizonyitatott, Mellyet mü érottünc halálra adot, Miképpen Rom. 5. és hatodic részeiben meg bizonyitatic: Hogy még mikor ellenségi vól-

¹⁾ Szeretett.

tunc, szeretet minket, Es Ebben aiánlatattic a mü Istenünknek az ő szereteti mü hozzanc. Es mikor aszt mondia: Ez az én szerelmes fiam: Nem aszt mondia, Hogy ez, a ki ebben vagyon, Auagy, ki euel öszue czattlatott: Hanem ez, a kit láttoc, Ebben vagyon minden io keduem,

HELLOPEVS BALINT, Meg valaszttya az irás az io keduet, és az ingyen valo kegyelmet a szerettetől: Ezokaért más oka is vagyon, Miért a Christus született.

DAVID FERENTZ. Eszt a te okoskodássodat, az Istennek nyiluan valo igeic meg hamissittya. Mert Ianosnac, 3: részében ez vagyon irua: Ecképpen szerette az Isten ez világot, Hogy az ő Fiat adna érötte, Hallod hogy szeretetről szol, Es mas okat az irás nem mutatya a Christus születésséne, Hanem, Hogy ő általa üdüözüllyünc.

HELLOPEVS BALINT. Más oka is vagyon az ő születésséne, Nem czac hogy ő általa üdüözüllyünc.

DAVID FERENTZ. Az Istennek igéie más okot nem mutat: Mert más New az ég allatt ninczen, mellyben üdüözüllyünc kellene, a Christusnac az ő Neue köüül. Az Isten az üdüözütő Fiat adta münékünc, hogy mü ő általa élnénc. Iohan. 10: Ezokaért szeret engemet az én Attyám, Hogy az én életemet adom az én Iuhaimért.

HELLOPEVS BALINT. Am mennyel euel: Vgyan sem kaptál töbet. Még is meg akarom bizonyítani, Hogy Christus ez első világnac teremtoie legyen. Szent Ianos az ő Euangeliománac első részében aszt mondia: Ez vilagon vala, Es az vilag ő általa teremtetett vala, Es ez e vilag ötet meg nem esmere. Nyiluan vagyon kedig, Hogy kiket vyonnan teremtet, Hogy azzoc ötet meg esmertéc. Semmiképpen hát az masodic teremtésről ez igéc nem vétethetnec, Hanem az elsőről.

DAVID FERENTZ. Ez igékből nem következik, Hogy az első teremtésről volna: Sőt inkább ez igéc mutatja meg, Hogy nem az első teremtésről, Hanem a másodikról szól. Ez világon való. Meg magyarázza, Hogy az emberc közet volt, és azoc közet iárt. Ez világ ő általa csináltatott: Mert az embereckel iol tött, Mint testi, s mind lelki nyauallyakba meg gyógyította őket. Ez a világ, kiről szól. Es ez vilagi emberc őtet nem esmertéc meg, Noha annyi soc iockal latogatta meg őket, Mind azon által meg vetettéc őtet, és az ő hozzáioc való iotéteményit nem beczülettéc. Az vtán kedig, hogy az Apastoloc ez világ szerte ki hirdettéc, és meg predicállottác, Hogy ő volt az Messias, az emberi nemzetnec üd-uezitőie, Meg esmertéc nagy sokan őtet, Es noha valasztottac voltanac, és az valasztásnac magua ő bennecc találtatott, Mind azon által mindiárást meg nem esmertéc őtet. Somma szerént. Szent Ianos a Sido népnecc hálaadattlanságát az üd-uezitő Christushoz mutattya meg, Es semmit nem szól az első világnac teremtésséről.

HELLOPEVS BALINT. Vtánna veti szent Ianos ez igéket: Es valakic őtet vöuéc, Hatalmat ada nekic, Hogy Istennecc Fiaiua lönnénecc.

DAVID FERENTZ. Mértékeld meg az üdőt, és az embereket, kikiről szól, és könnyen öszue egyenessitheted az irást.

HELLOPEVS BALINT, Protestálloc a kereszttyén annya szentegyhaz előtt, Hogy meg bizonyítottam, Hogy a Christus Mennynec és földnec teremtőie legyen, Es öröktől fogua született az Attyától.

DAVID FERENTZ. En is protestalloc, Hogy semmit nem bizonyítottál. Mert soholt az Istennecc igéie nem mondia, Hogy mennyet, és a földet, Christns teremtötte

volna: Hanem, Hogy ő általa vadnac teremttüén, kic mennyben és földön vadnac. Szol kedig az Attya Istenec masodic teremtésről, Melly a Christus által tekéletet meg.

HELLOPEVS BALINT. Az Christus születésének fő oka. Mert természet szerént, és öröktől fogua valo fia. Es ezért kedues és kelemetes az ő engedelmessége, az ő mennyei szent Attyánac. Pál Apastol bizonyittya, Phil. 2. Ki mikoron Istenec formaiában volna, Nem kölczen kérte az Istenhöz valo egyellőségét.

AZ. N. BEKES GASPARET. Eszt kérdem tölled, Balint wram, (Mert látom, hogy a többinél iobban szolasz a dologhoz) Ama masodic szömély, az öröktől foguán valo Fiu, Ha egyenlő hatalmu volté az ő mennyei szent Attyához?

HELLOPEVS BALINT. Egyenlő hatalmu volt.

AZ N. BEKES GASPARET. Ha egyenlő hatalmu volt, Miképpen adta hát az Attya Isten ennac a Fiunac, a ki fogantatott szent Lélektől, és született szüz Mariatol, minden hatalmat? Két hatalom vagyon tehát: Es kétszer adatott. Soholt kedig a szent irás nem mondia, Hogy a másodic szömélne, Az öröktől fogua valo Fiunac adatott volna az a hatalom: Sem kedig, Hogy annac a Fiunac az ő hatalma ő benne czeleködné: Hanem, az ő mennyei szent Attyaé.

MELIVS PETER. Szent Ianosnac ötödic részében két féle adásrol szól az irás. Első, öröké valo születéssel adatott önekie az elöt, Hogy ömagaban legyen, mint az Attyában. Ez az Istenségre néz. Masodszor adatot önekie az itélet: Mert emberne fia: Ez az emberségre néz.

DAVID FERFNTZ. Azon egy ember Iesus Chris-

tusra néz ennec adatot hatalma, Nem az öröktől foguan valo Fiura, Ki a tü értelmetec szerént azon Isten, ki az Attya.

AZ N. BEKES GASPÁR etc. Ez ám a két Fiu, és a két Christus, kit vallatoc. Egyic az öröktől foguán valo Fiu, Kinec születésse szerént minden hatalom adattott. A masic, Ki üdö szerént született, Meg kenetett és minden hatalmot vött az ő mennyei szent Attyától. Amaz, masodic szömélly az Haromságban: Imez is bizony ember és szömélly. Lásd meg, és itéld meg, Hanem két szömély, és két Christus.

HELLOPEVS BALINT. Mikor mü a Christusról szollunc, és az ő két természetiről, Nem két Christust vallunc, Hanem czac egyet. Mert miképpen a test, és a lélec egy ember: Azonképpen az Isten, és az ember egy Christus. Az Isten, ki öröktől foguán születetett: Az ember, ki üdö szerént fel vétetett.

DAVID FERENTZ. Eszt kellene Istenec Igyeiéből meg bizonyitanod, Hogy az legyen az Istenec Fia, és Isten, ki öröktől fogua az Attyánac állattyából született. Mert a tü vallástoc szerént, ez nem leszen Istenec Fia, Ki fogantatott szent Lélektől, és született szüz Mariától, Müel hogy ez nem született öröktől fogua az Attyánac állattyából.

MELIVS PETER. Az az Istenec Fia, ki mennyből allá szállot: Az vette fel a testet, és az lött testé. Immár nem kettő, Hanem egy. Ez az oka, Miért az irás, a mi az Istensége, aszt az emberségnecc tulaydonyittya: A mü pedig az emberségé, Aszt az Istenségnecc tulaydonyittya.

DAVID FERENTZ. Itéllye meg az Istenec gyülekezeti ezeknecc tudományokat, Minémü zur zauar vagyon.

Az Istenség és az Emberség meg nem változik, Es meg változik. Mert a mi az embersége, Tulaydonyitatic az Istenségnek: A mi az Istenségé, az tulaydonyitatic az emberségnek. A masodic szömély az Haromságnac vészi fel az emberi szömélyt. Azért vgyan nem két szömély, Hanem egy, Auagy a kettő egyé változik. Az egyic el tűnic auagy el ál melőle. Az Istenség az emberségnek ad: Mert adhat: De az emberség semmit nem adhat az Istenségnek. Hol vagyon ez az Istenec Igeiében, Hogy az öröcké valo Fiu, ki azon Isten állattyában, ki az Attya, az emberi testet fel vőtte, auagy Meg testessült? Iol eszébe vegye az Istenec Gyülekezeti. Mind a két fél az Istenec Fiaról szol: De ellenkező és külembező értelemmel. Az wraim minémü Fiat valnac, Külemböz attól, a mellyet mü vallunc. Mert az ő Fioc, az Attyánac állattyából született öröktől fogua. A szöméllyre valo tekéntötben Fiu: Az állattra valo tekéntötben azon Isten, ki az Attya, Ki nemelleyeknek ő közzülec születetic gondolatból, Nemelleyeknek kedig az állatból, Nemelleyeknek szömélyből, Nemelleyeknek még mostan is születetic.

Mü kedig olly Istenec Fiat, az Iesus Christust vallunc, Ki fogantatot szent Lélektől, Es születet szüz Mariától.

Hogy immár e két ellenkező fél közet az igasság ki tesséc, Szükség a szent Prophetáknac, és az Apastaloknac irássit egybe hordanunc, és meg látnunc, Mellyic Propheta irt az öröktől foguán valo születet Fiuról? Es, Ha valami Istenec igéie tanubizonságot teszené egyébről, hanem erről, a kinec születetni kel vala, Es az wy testamentomban meg adatott, és született?

Ha öc bizonyittyác, Hogy az Prophétac és Apastaloc irtanac, és tanubizonságot töttene, az öröktől fog-

uan születet Fiuro, Szükség, Hogy engediünc ő nékiec, és az ő vallásokat dicziriüc. hogy ha pedig ezen köuül, ki fogantatott szent Lélektől, és születet szűz Mariától, más Fiu az írásban nem találtatic: Szülkség, Hogy ők is a mü vallásunkat köuesséc, és iouallyác. Ezokaért ennec vtánna az Istenec Gyülekezeti figyelmetessen halgasson rea.

MELIVS PETER. Leg előszer, Protestalonc ő Felségénc, mü kegyelmes wrunknac, a tellyes vduar népénc, és minden hiw kereszttyéneknc, Hogy Ferentz wram mü velünc nem igazán czeleködic. Mert mikor a Disputaciónac fõndamentomara iutunc, Mindenkoron meg haborittyá. En eleggé disputáltam immár. A töb attyafiaknac is kel disputálnioc. Mert ez az oka, miért ide gyültene.

CAROLI PETER. Ennec vtánna diaputáallyunc a Christus öröcké valo Istenségérõl. Most a disputacionac sarka ebben forog, Hogy meg bizonitsuc, Hogy az Christus az Istenec öröcké valo fia. Ezokaért, Hogy Istenec öröcké valo Fia legyen, ecképpen bizonyitom. A szent írás azt neuezi Isten Fianac, ki által ez világ teremtöttet. De az emberség által nem teremtetet ez világ. Ezokaért az Istenségnc természeti ért mondatic Istenec öröktől foguán valo fianac.

DAVID FERENTZ, Nem köuetközic, Hogy az Istenec öröktől foguán valo születet Fiu legyen, Noha ő általa teremtetet ez világ. Mert nem szol az első teremtésrõl, Hanem a masodikrol, melly a Christus által lött, Melly fogantatot szent Lélektől, és születet szűz Mariától. Bizonicz meg, Hogy az első teremtés a Fiu által löt: Mert én eszt tagadom.

CAROLI PETER. Meg bizonyitom, Az Sidoknac irt leuelénc első részében, A Fiarol eszt mondia: Isten, A te királyi széked mind öröcken öröcké. Vgyan ezen Fiarol

mondia: Te Iehoua, Kezdetben fondáltad a földet, Es a te kezednec munkai az égec.

DAVID FERENTZ. Eszt kel vala meg bizonyitanod, Hogy az öröcké valo Fiu által teremtetett az első világ: De eszt nem bizonyithatod meg: Hanam eszt bizonyitod, Hogy ez Fiu mennyec és földnec teremtoie legyen.

Miért hogy kedig ez a mondás mindenkoron hamis értelemmel szaiatokban forog, Meg bizonyitom, Hogy nem az Fiarol, hanem az Attyarol mondatic ez mondás.

A Kereszttyénece halgassanac rea.

Leg előszer bizonyitom az előiario bizonságokbol és igékből, Az vtán a köuetközendőkbol is. Mert valamikor mind a köuetközendő, és mind az elől iaro bizonságokat elő hozza, Nyiluán ki feiezi a Christust, monduán: Es a Fiarol eszt mondia. Itt kedig ez bizonságban: Te Iehoua, Kezdetben fondáltad a földet: Az Fiarol valo ki feiezi igéket nem veti melé, Tudni illic, ezért, Hogy hamis értelemmel a Christusrol ne magyaráznac.

Lásd meg rend szerént Pál Apastolnac bizonságit.

Mikor mondta az Angyaloc közzül valamellyiknec. En Fiam vagy te, Ma szültelec én tégedet.

Ismeg az Fiunac: Isten, At te királyi széked, mind öröcken öröcké. Kettőt magyaráz szent Pal Apastol itt e helyen: Első, Hogy az Attya Isten a Fiát adta, Es mit czeleködet ő általa, Minémü hatalommal és méltosággal ékesitötte meg. Mikor az Fiarol szol, vgyan meg mutatya ki feiezet képpen. Mikoron pedig a fiu neuét oda nem helyheszteti, Az Attya Istenről kel értenünc, ki azokat czeleketta.

Masodic oka: Mert ha ez a mondás az Fiuroi magyarástatic, Pál Apastolnac irásában az öszue hasonli-

tásnac semmi helye nem lehetne. Nagyobnac, és méltóságosbnac mondia az Angyaloknal, és a Prophetáknal a Christust, Hogy ha a teremtő Isten volna: Semmiképpen az Angyalokhoz és a Prophetához semmiben nem hasonlítatnéc.

Harmadic oka: Ezen Pál Apastolnac irássa vettetic. Mert előszer eszt mondia, Hogy az Attya a Fiu által teremtette ez vilagot. Semmiképpen tehát nem lehet, Hogy az Fiu legyen a teremtő Isten. Mert Pal Apastol mindenüt meg valaszttya az egy Attya Istent, a teremtőt, auagy, Kiből mindenec vадnac, Es aszt, ki által mindenec vадnac, az egy Wr Iesus Christust.

Negyedic oka: Pál Apastol irásánac igassága meg nem álhatna. Mert mindeneket arrol az Fiarol bizonyit, Kinec általa az vtólso üdőkben szolt, Kit és örökessé rendelt. Eze mind az üdőnec be tellyessitésében löttenec. Az első világnac pedig teremtésse az első kezdetben lött, Nem vtólso üdőkben.

Ötedic oka: Minden magyarázat, a melly igaz hitünknek ágainac linnyáia szerént vagyon, Es Christus Wrunknac, és az Apastoloknac egyenlő vallássoc szerént, Igaz az. Ha ez igéket: Te Iehoua, Kezdetben fondáltad a földet, a Fiurol magyaráztatnac: Tehát hitünknek aga meg nem álhat, Mellyben aszt vallyuc: Hiszec egy Istenben, mindenható Attyában, Mennynec földnec teremte-iében. Touába, Christus Wrunknac, és az Apastoloknac vallássá ellen leszen, Matt. 11. és 19. Mar. 12. Luc. 10. Acto. 4. és 17. Eph. 3 Heb. 3: holot nyilúan mondatic, Hogy az Attya Isten, mennynec és földnec teremtőie.

Hatodszor, és vtólszor: Miért hogy ez Daud Pro-phetánac bizonságáról vagyon az vetélkedés kösztünc, En

az Attyáról magyarázom: Tü pedig a Fiuról. Ha az igaz, Hogy a Fiu mondatic mennyec és földnec teremtoie: Az irás tehát masut is ezent erősiti és bizonyittya. Ezokaért, Eszt kéuánom, Hogy meg bizonyitsatoc, Hogy Christus Wrunc valahol az Apastaloktol mennyec és földnec teremtoiénece mondatot legyen: Holot mindenkoron annac az egy, és egyedül, és ömagatol valo teremtoínece ő áldot Fiánac tölec neueszteti.

CAROLI PETER. Kettőuel ellenzed feleletemet, Hogy nem bizonyítottam, Hogy az Fiu által teremtetett az első világ, Hanem, Hogy a Fiu teremto Iehoua legyen. Masod, Hogy ez e mondás, nem a Fiarol, Hanem az Attyáról vétetic, Mellyet bizonyítál egy nyihány okokkal. Mindenikre reuideden meg felelec.

Előszer aszt mondom, Hogy mind egy, Akar aszt mondiam, Hogy a Fiu teremtoite, Auagy, A Fiu által vadnac teremtoínece. Pál Apastol aszt mondia, Colos. 1: Hogy a Fiu által vadnac mindenec teremtoínece. Itt kedig aszt mondia, Hogy a Fiu teremtoite a mennyet, és a földet. Azonképpen az Attyarol: Az Attya teremtoite: Es, Az Attya által vadnac teremtoínece. Es mikor aszt mondiuc, Hogy a Fia által vadnac mindenec teremtetuén, Nem valami eszköszert értünc, Hanem aszt, Hogy a Fiu legyen az, ki mindeneket teremtet. Most immár rend szerént az okokra meg felelec, Mellyeckel bizonyítani akara, Hogy ez e bizonság nem a Fiuról, Hanem az Attyáról mondatasséc.

Első oka, imez vala, Hogy mikor Pál Apastol a Fiaról szol, Hogy hoza veti ez ki feiezi igéket, Tudni illic: Es az Fiarol. Lássác meg az Propheta Daidnac, 102: énekét, honnét ez bizonság vétetet. Ott semmi, Es, ninczen. Itt pedig Pál Apastol oda veti az, EST, Hogy

meg mutassa, Hogy az Fiuro! szol. Lásd meg szent David énekének folyássát. Valaki azért szent Pál Apostol ellen magyarázza az írást, Hamissan magyarázza.

DAVID FERENTZ. Semmiképpen nem bizonyítottad, Hogy az Fiuro! magyarázza Pál Apostol. En is viszontac aszt mondom: Valaki Pál Apostol ellen, és az egész szent írás ellen teszen magyarázatot, Minémü a te magyarázatot, Hogy hamis az.

Miért hogy ez igékben, ES, vagyon, az bizonság, előtt, Euel akarod bizonyítani, Hogy az Fiarol mondatic: En kedig aszt mondom, Hogy nem az Fiára néz, Sem nem mondatic az Fiarol. De bizonyicxad meg magyarázatodnac igazságát, Hogy az az, ES, az Fiura nézen.

CAROLI PETER. Bizonyitom, Mert a deakban, ET, vagyon: Az az, Ad Filium dixit.

DAVID FERENTZ. Erra ra, Hogy iö ra. Szépen bizonyit. ET, Sc!z, Semmit. De én meg bizonyitom, Hogy az Attyarol szol. Es az Isten, ki vtólso üdőkben az ö Fiánac általa szollot, Ki eszt az ö Fiát öröckessé rendelte, Nagyob neuet adot ö nekie, hogy nem mint az Angyaloknac, Meg kente, Istenné tötte, Es öröcké valo királyi széket adot ö nekie. Mind ezeket meg müuelhet-te, Es annac az ö czelekedetire elég hatalmas volt: Mert kezdetben mennyet és földet ö teremttötte. Es Pál Apostolnac az ö irássánac folyássa, Es az egész deréc szent írás igaz magyarázattya eszt az én tanyitássomat erősíti.

CAROLI PETER. Bizonyitom, Hogy az Fiuro! mondatic ez a bizonság. Mert a kiról aszt mondia: Isten, A te királyi széked mind öröcké meg marad: Ezen-

ről mondia: Te wram, Mennyet és földet teremttél
kezdetben.

DAVID FERENTZ. Nem mondhattya a Fiuroi:

Mert ingyen sem volt ackor, Sem ne-
uesztetett Fiunac ackor ielen
képpen.
